

Anyagtudomány és Technológia Tanszék

Anyagismeret

Fémipari technológiák

Képlékenyalakító eljárások

Kötéstechnológiák

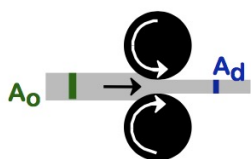
Additív gyártás

Dr. Mészáros István Attila

1

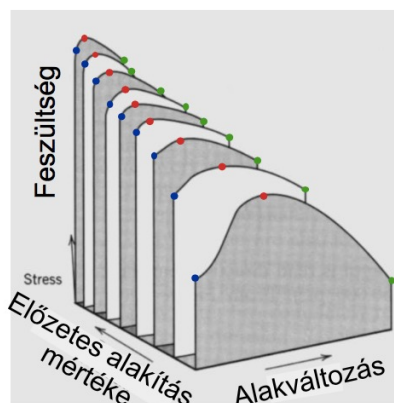
Hidegalakítás

Hengerlés

$$q = (A_0 - A_d) / A_0 * 100 \%$$

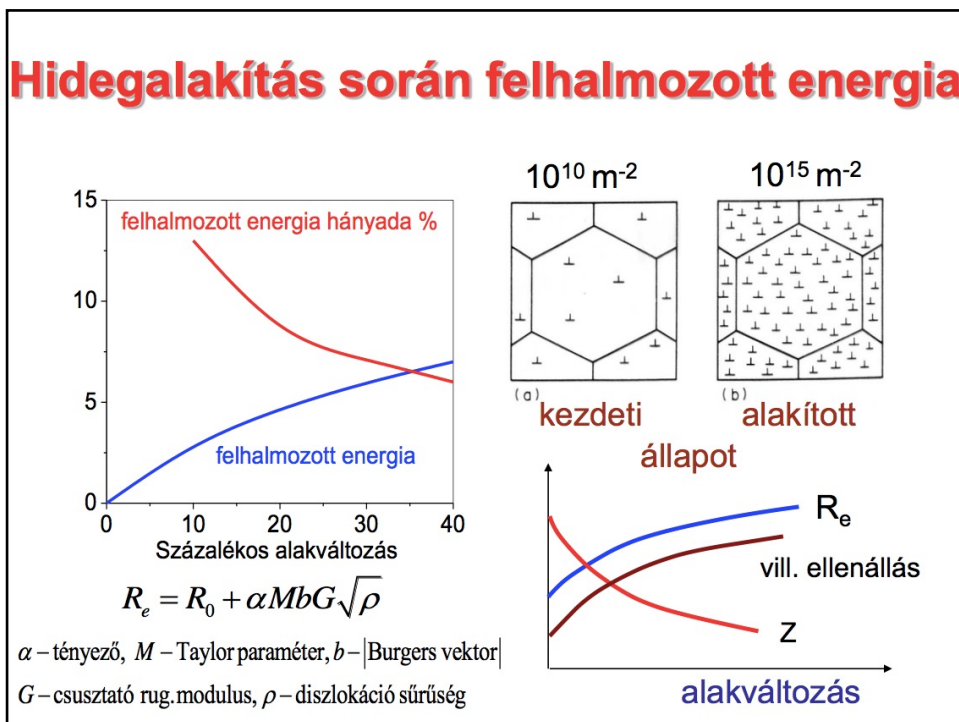
$$q \approx (h_0 - h_d) / h_0 * 100 \%$$

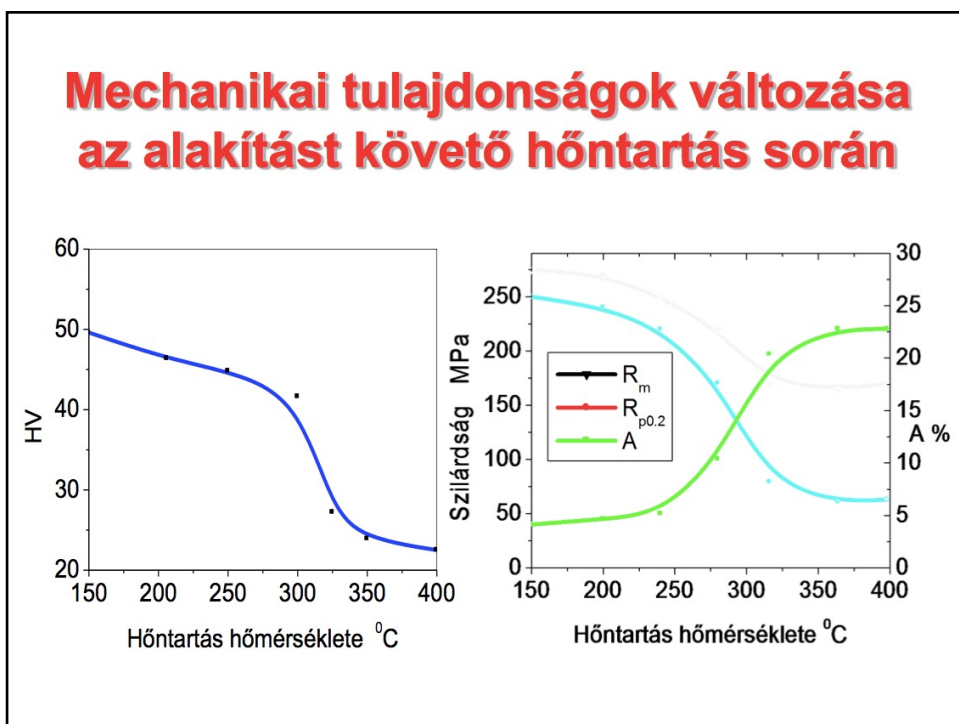
A szilárdság nő, a szívósság csökken.

A rácshibasűrűség és a felhalmozott energia nő.

2

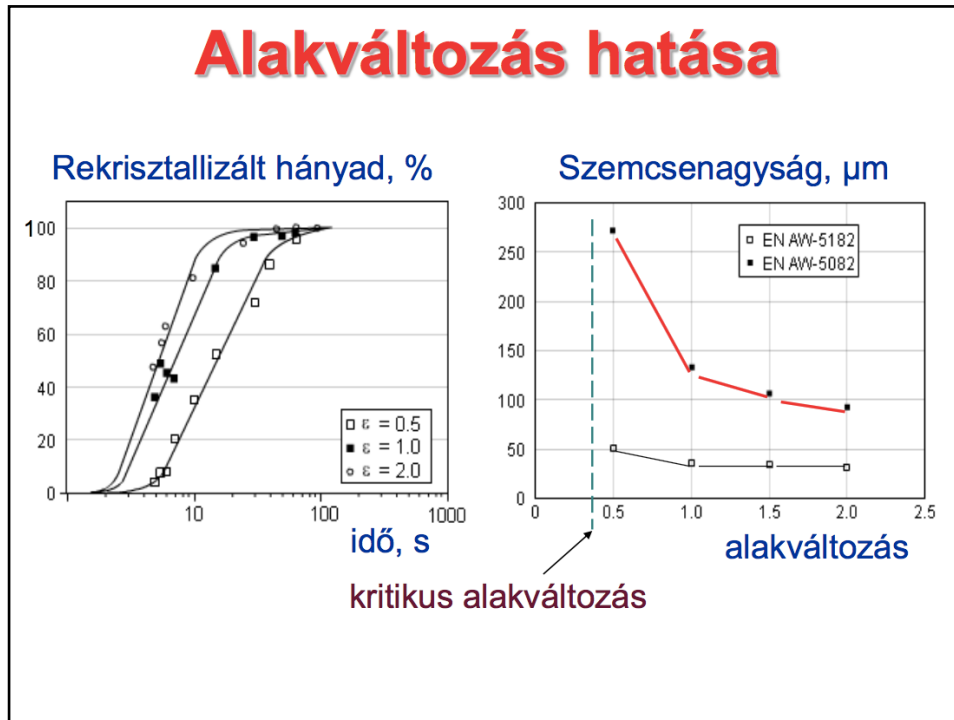

3

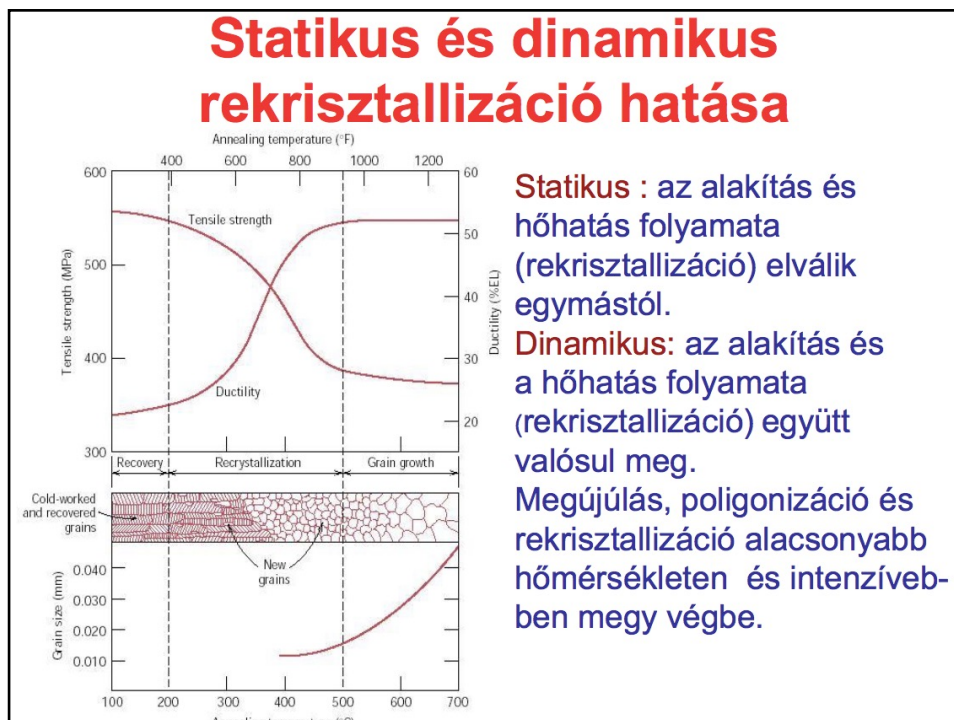
4

Alakváltozás hatása

5

Statikus és dinamikus rekristallizáció hatása

6

Hideg- és melegalakítás

- **Hidegalakítás jellemzői** ($T/T_{olv} < 0.3$)

Keményedés, alakváltozási képesség fokozatos kimerülése, szemcsék megnyúlása, diszlokáció sűrűség növekedése. Méretpontosabb termék, jobb felületi minőség, nagyobb fajlagos szerszámterhelés. A nagymértékű hidegalakítás texturát eredményez.

- **Melegalakítás jellemzői** ($T/T_{olv} > 0.6$)

Lágyulási folyamatok (megújulás, rekrisztallizáció) zajlanak, az alakváltozási képesség kevésbé korlátozott, a mikro-szerkezet változik. Öntött struktúra átalakítása. Kevésbé méretpontos termékek, rosszabb felületi minőség, hőterhelés, kisebb fajlagos mechanikai terhelés.

$$T_{hideg} < T_{újrakrist} < T_{meleg}$$

Homológ hőmérséklet : (alakítás hőfoka K-ben) /
(olvadáspont K-ben)

7

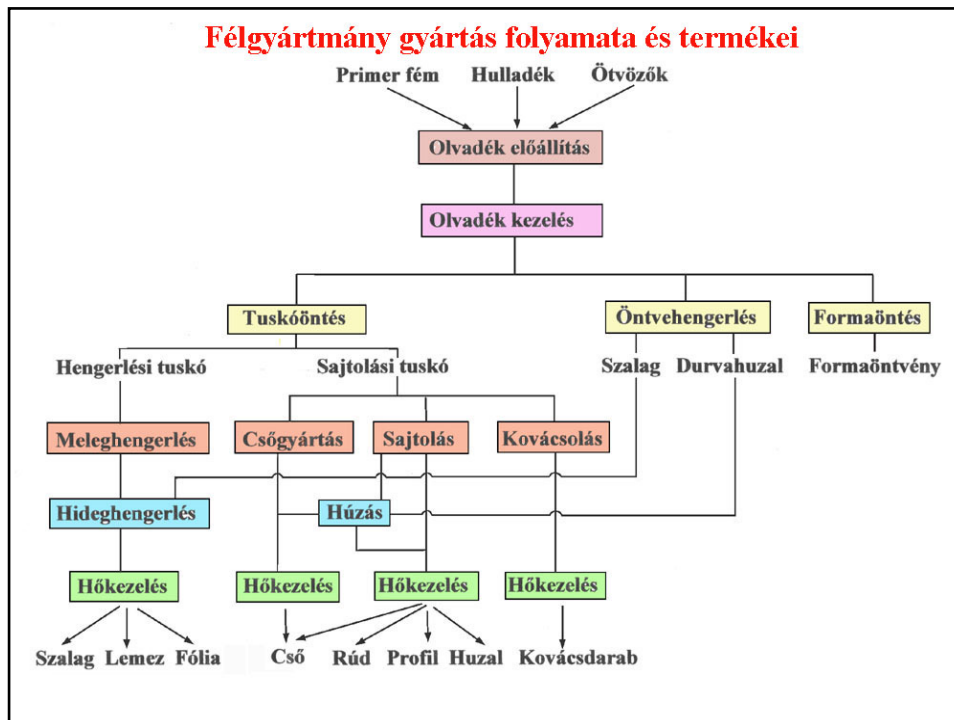
Fémek előállításának alapvető technológiai lépései

Példa:

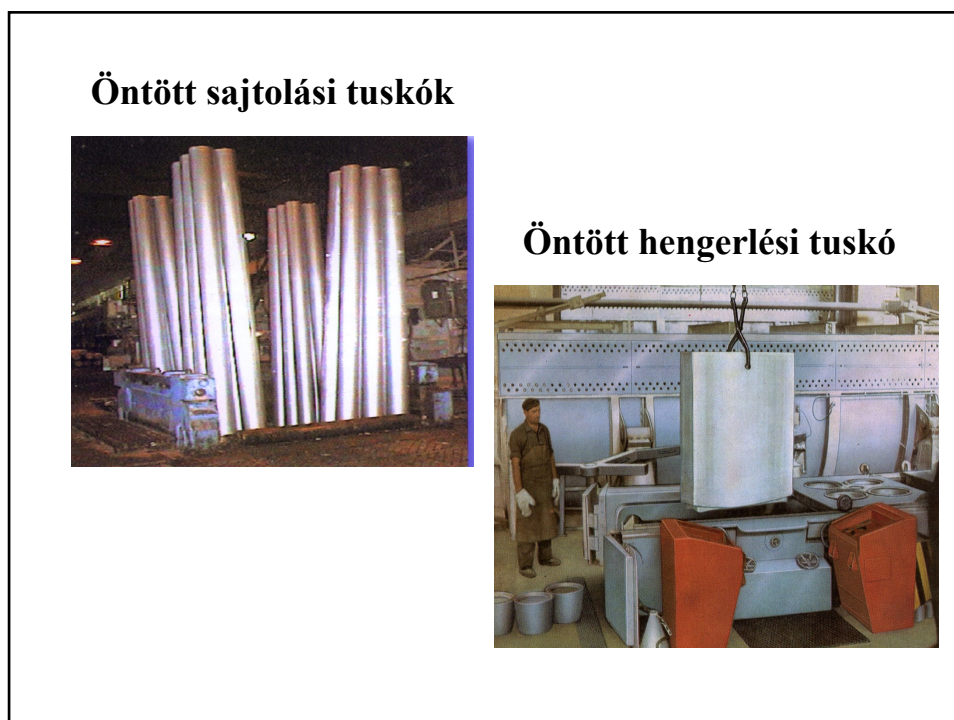
alumínium termék előállításának lépései

1. Bauxitbányászat
2. Timföldgyártás
3. Elektrolízis
4. Olvadékfeldolgozás
5. Félgyártmánygyártás
6. Késztermék-előállítás

8

9

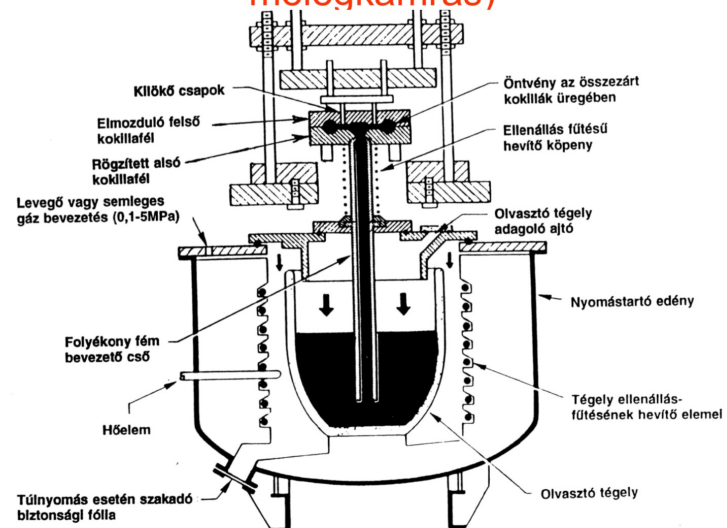
10

Kézi gravitációs kokilla I.

11

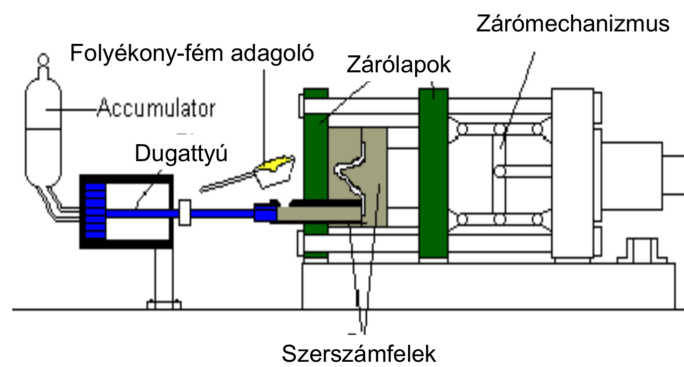
Nyomásos öntés (kisnyomású melegkamrás)

12

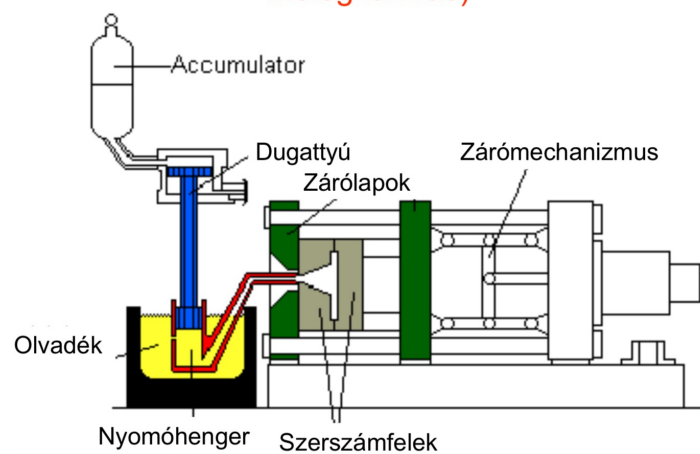

Nyomásos öntés (nagy nyomású hidegkamrás)

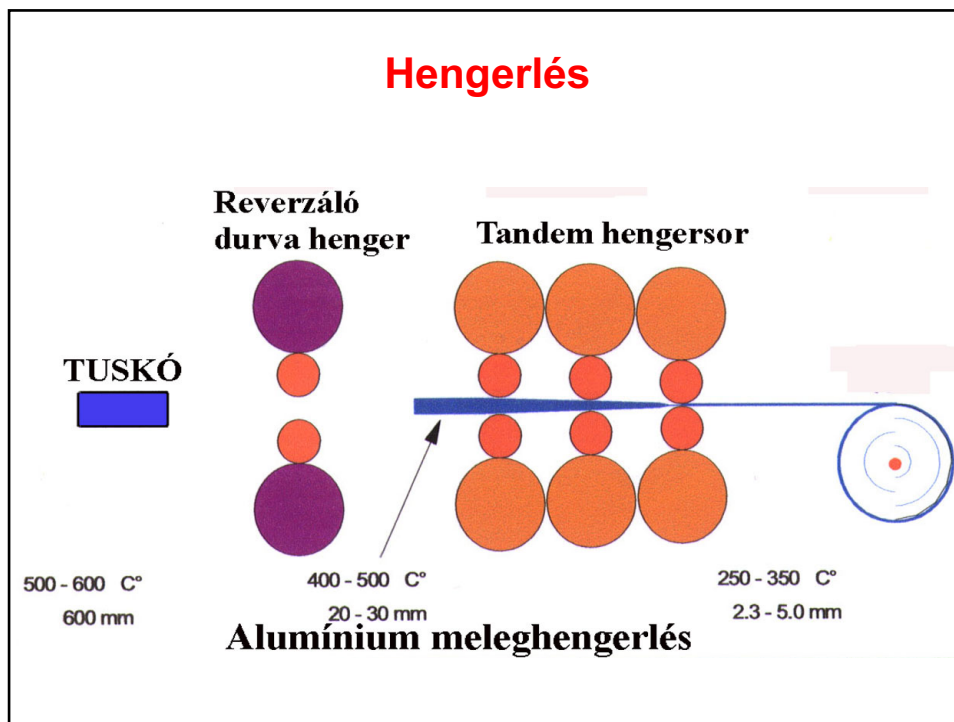

13

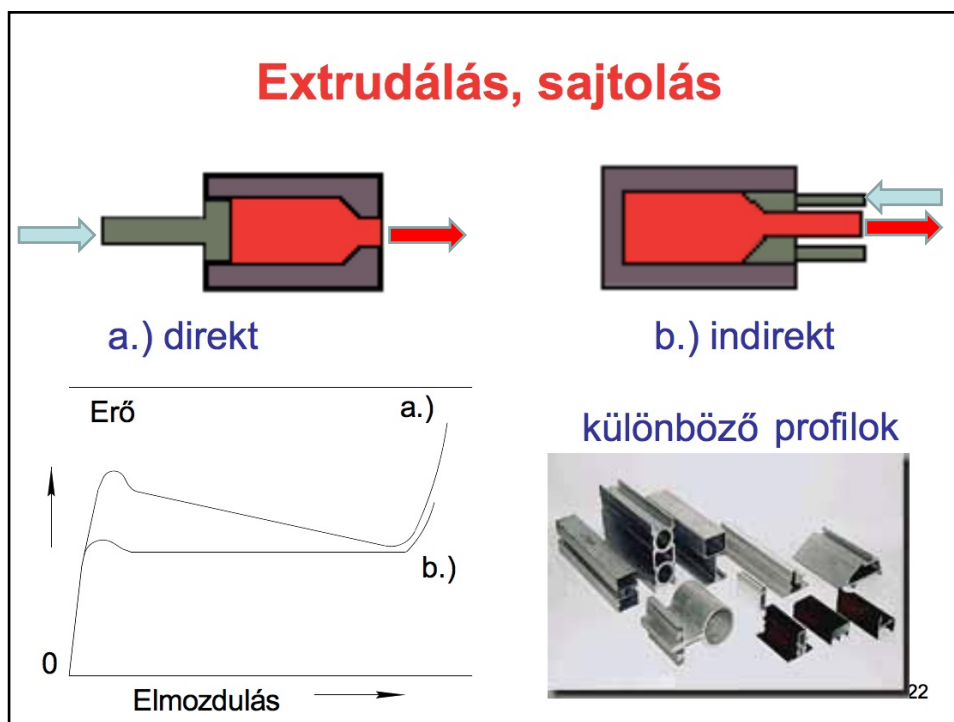
Nyomásos öntés (nagy nyomású melegkamrás)

14

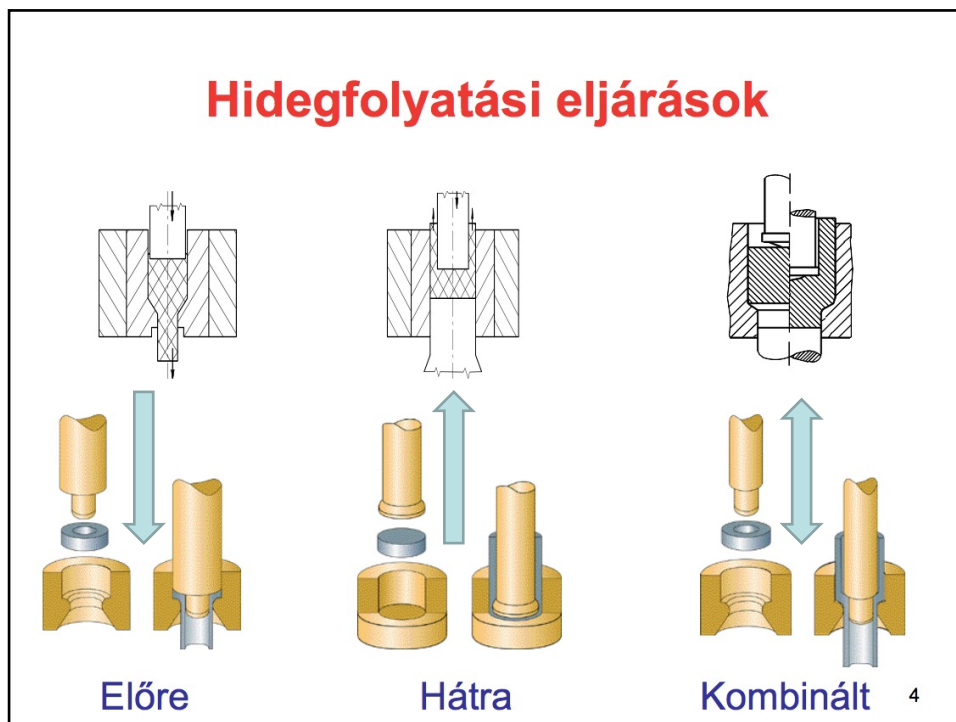

15

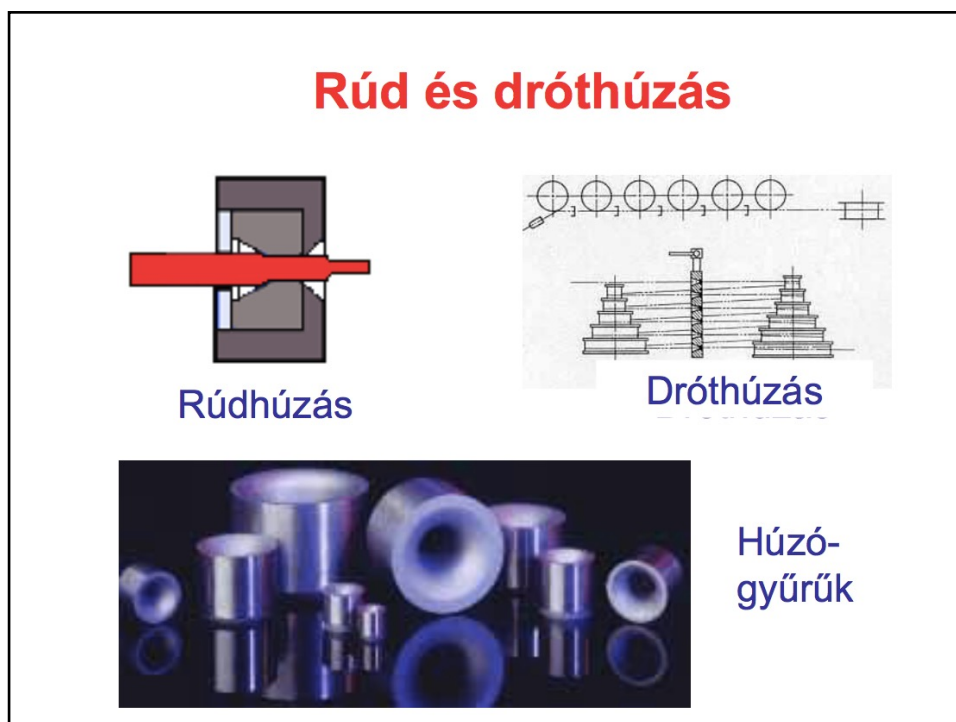

16

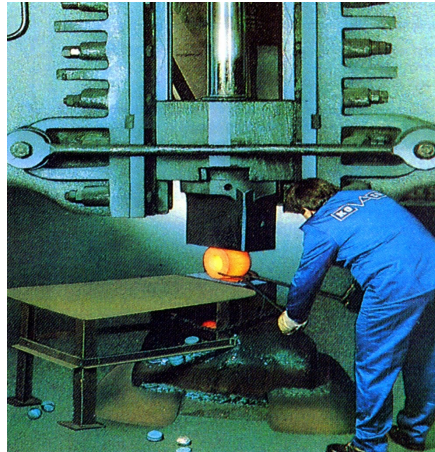

17

18

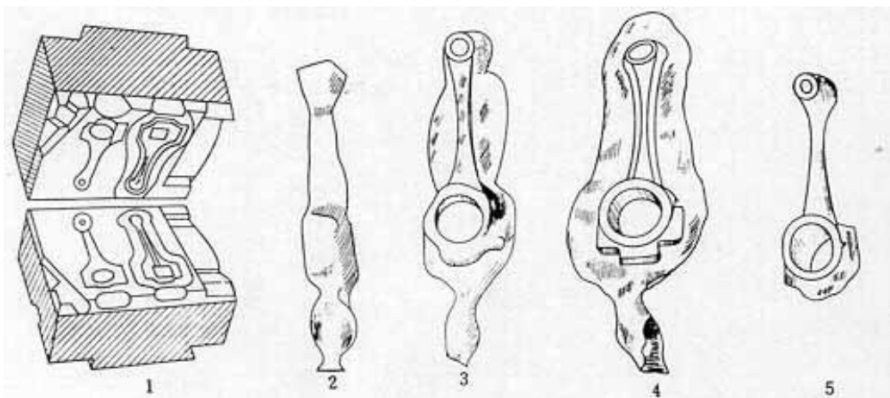
Szabadalakító kovácsolás

19

Süllyesztékes kovácsolás

Különböző méretű üregek felhasználásával

Hajtókar gyártás lépései

21

20

Kötés technológiák

Forrasztás, hegesztés

Kötés technológiák

- Alakkal záró kötések (retesz, csapszeg, bordástengely ...)
- Anyaggal záró kötések (bonthatatlan)
  - Forrasztás
  - Hegesztés
  - Ragasztás

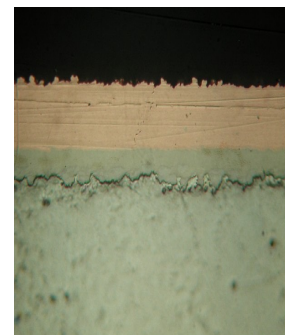
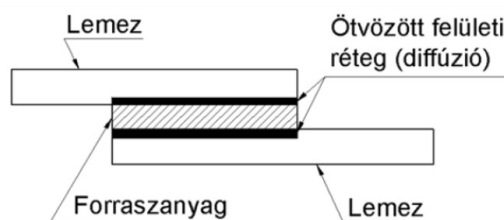
21

Forrasztás

Anyaggal záró, bonthatatlan kötés.
 Forraszanyag (alacsony olvadáspontú)
 Az alapanyag nem olvad meg
 Folyasztószer (oxid és zsíroldó)
 Diffúziós anyagkeveredés (**adhéziós kötés**)

- Lágyforrasztás (Top < 450 °C), PbSn (60/40), SnAgCu (ólommentes)
- Keményforrasztás (Top > 450 °C), CuP(6%)

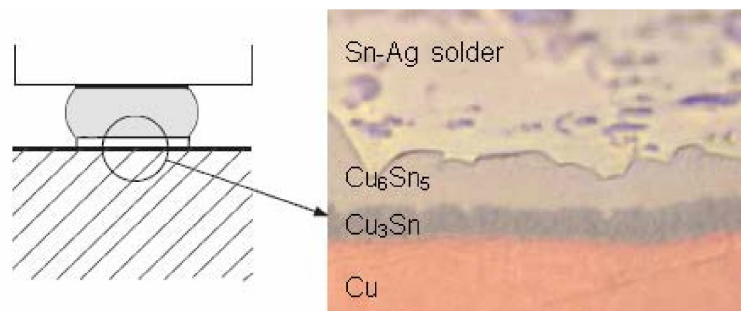
Forrasztott kötés

22

Forrasztott kötés tönkremenetele

- Túlterhelés
- Fáradás – hőfáradás
- Kúszás
- Vegyületfázisok létrejötte – ridegedés
- Korrózió
- Elektromigráció

23

Hegesztés

Anyaggal záró, bonthatatlan kötés.

Hozaganyag

Az alapanyag és a hozaganyag egyaránt megolvad

Fémes kapcsolat jön létre – **kohéziós kötés**

Kötő, felrakó hegesztés

Ömlesztő, sajtoló hegesztés

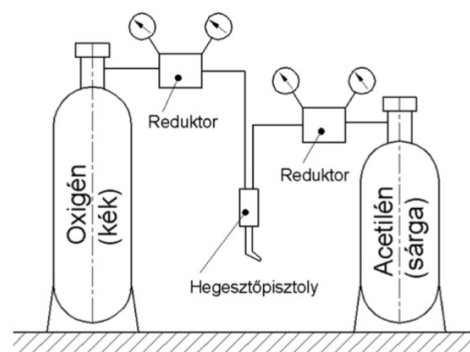
24

<p>0 Ömlesztőhegesztés</p> <p>1 Ívhegesztés (I)</p> <p>11 Fogyóelektródás önvédő ívhegesztés (ÖFI)</p> <p>111 Fogyóelektródás ívhegesztés bevont elektródával (hegesztőpálcával) (BI)</p> <p>12 Fedett ívű hegesztés (FFI)</p> <p>13 Fogyóelektródás, védőgázos ívhegesztés (VFI)</p> <p>131 Fogyóelektródás, semleges védőgázos ívhegesztés (AFI)</p> <p>14 Nem fogyóelektródás, védőgázos ívhegesztés</p> <p>141 Volframelektródás védőgázos ívhegesztés (AWI)</p> <p>15 Plazmaív-hegesztés (PI)</p> <p>18 Egyébb ívhegesztési eljárások</p>	<p>3 Gázhegesztés (L)</p> <p>31 Oxigén-éghető gáz hegesztés</p> <p>32 Levegő-éghető gáz hegesztés</p>
<p>2 Ellenállás hegesztés (E)</p> <p>21 Ellenállás-ponthegesztés (PE)</p> <p>22 Ellenállás-vonalhegesztés (VE)</p> <p>23 Ellenállás-dudorhegesztés (DE)</p> <p>24 Leolvasztó tompahegesztés (LTE)</p> <p>25 Zömítő tompahegesztés (ZTE)</p> <p>29 Egyébb ellenállás hegesztési eljárások</p>	<p>4 Sajtolóhegesztés</p> <p>41 Ultrahangos hegesztés (UH)</p> <p>42 Dörzshegesztés (D)</p> <p>43 Kovácshegesztés</p> <p>44 Hegesztés nagy mechanikai energiával</p> <p>45 Diffúziós hegesztés (DM)</p> <p>47 Sajtoló gázhegesztés</p> <p>48 Hidegsajtoló hegesztés (H)</p>
	<p>7 Egyébb hegesztési eljárások</p> <p>71 Alumínótermikus hegesztés (AT)</p> <p>72 Villamos salakhegesztés (SA)</p> <p>73 Elektro-gázhegesztés (EG)</p> <p>74 Indukciós hegesztés (IG)</p> <p>75 Fénysugaras hegesztés</p> <p>751 Lézersugaras hegesztés (LS)</p> <p>76 Elektronsugaras hegesztés (ES)</p> <p>77 Ívkisütéses sajtolóhegesztés (IS)</p> <p>78 Csaphegesztés (CSI)</p>

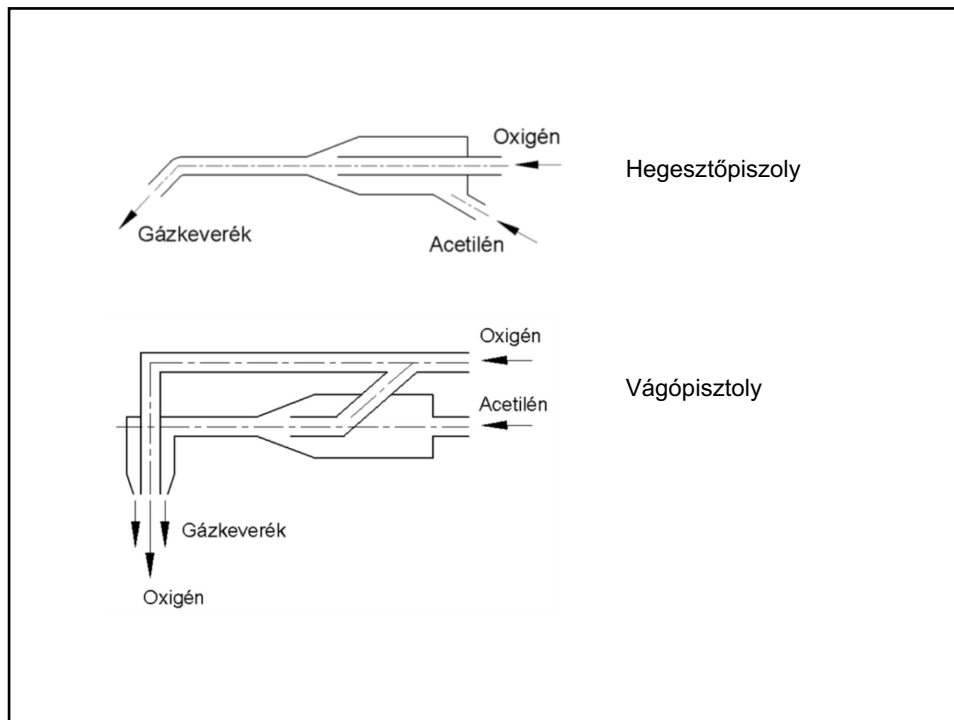
25

Lánghegesztés, gázhegesztés

Acetilén + oxigén: láng hőmérséklet 3200 °C
Hegesztés, lángvágás

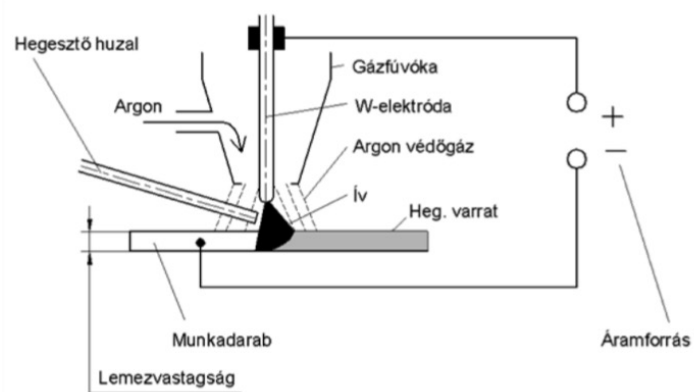

26

27

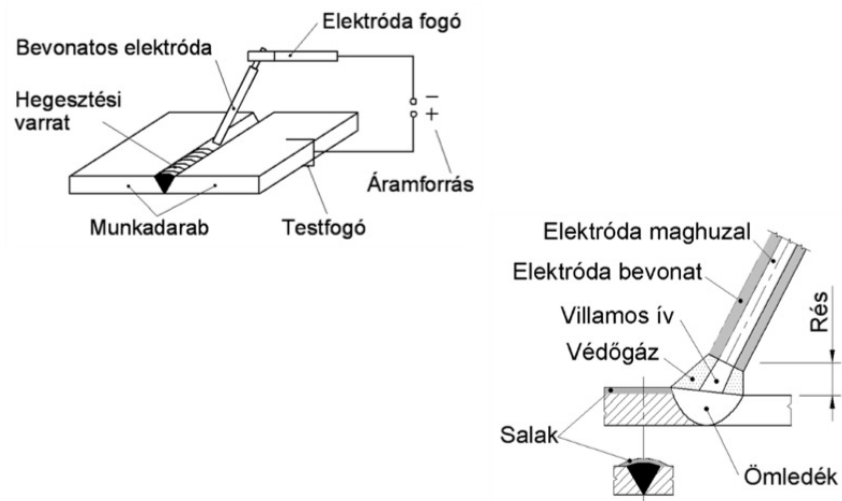
Argon védőgázos, volfrám elektródás ívhegesztés, AWI

28

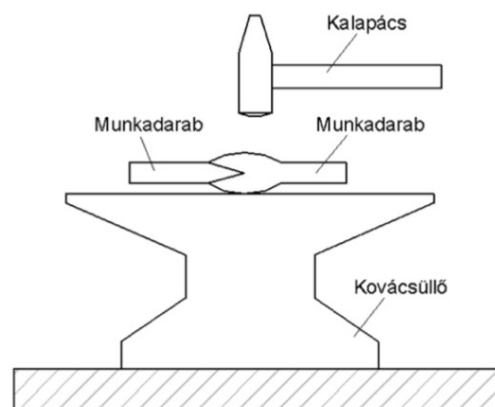

Bevont elektródás kézi ívhegesztés

29

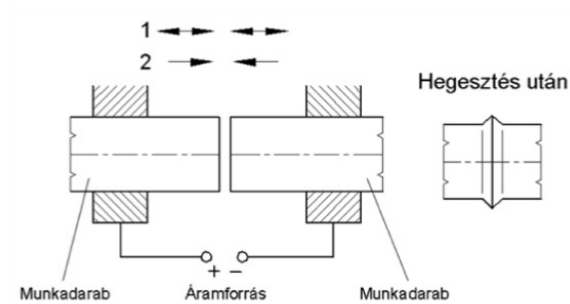
Kovácshegesztés

30

Leolvasztó tompahegesztés

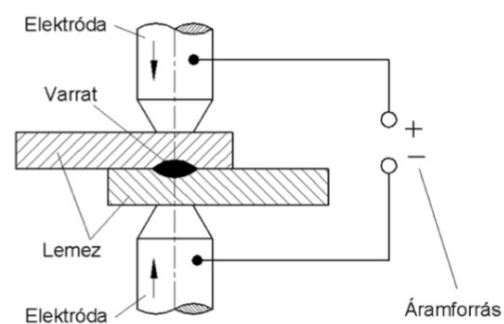
Sajtoló, ellenállás hegesztés
 Pl. : vasúti sínek csatlakoztatására

31

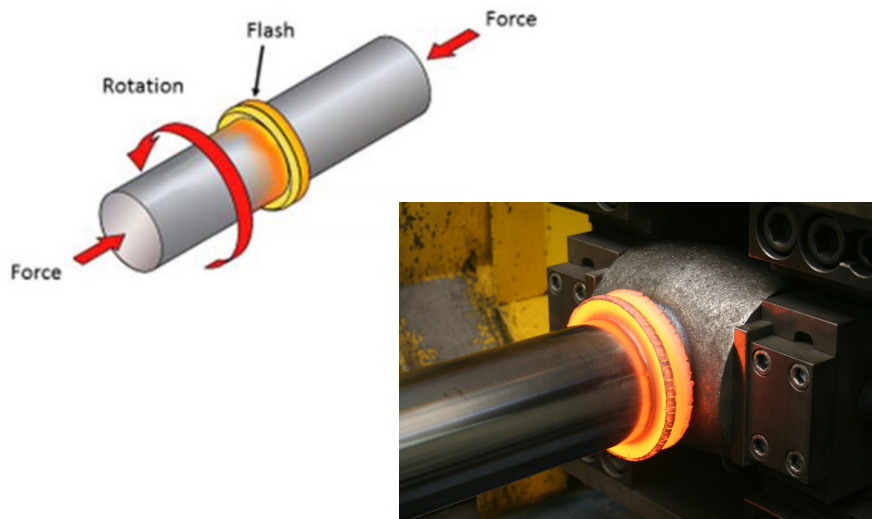
Ponthegesztés

Sajtoló, ellenállás hegesztés
 Ponszerű kötés
 Pl. : vékony lemezek hegesztése, gépkocsi ipar

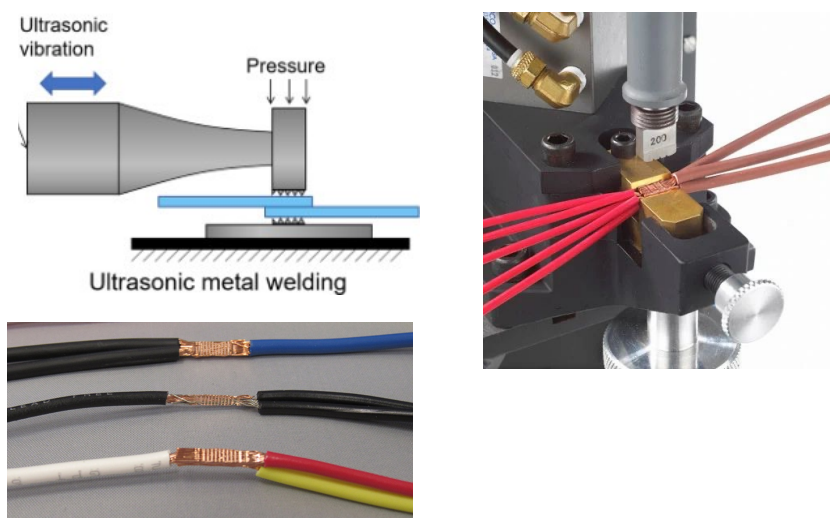
32

Dörzshegesztés (forgó, RFW)

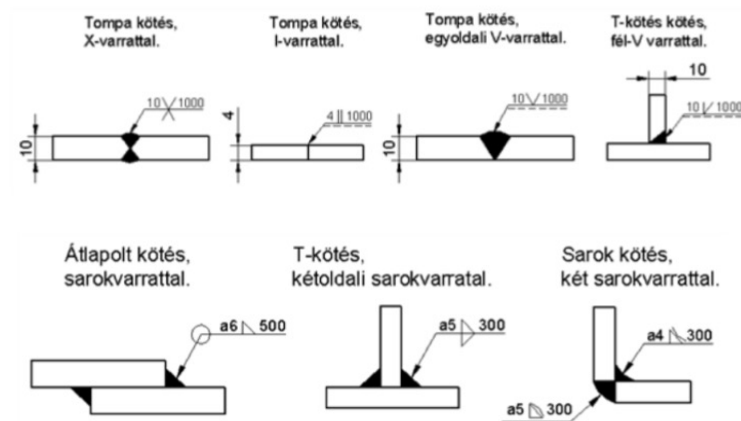
33

Ultrahangos hegesztés (dörzshegesztés)

34

Gyakori kötés-, ill. varrat típusok

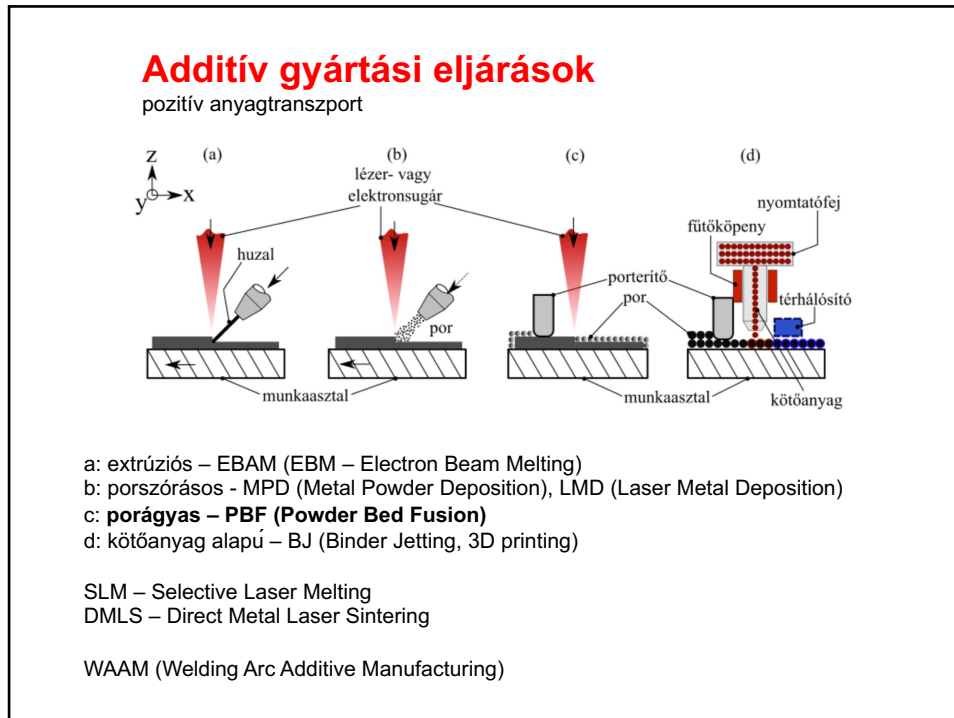

35

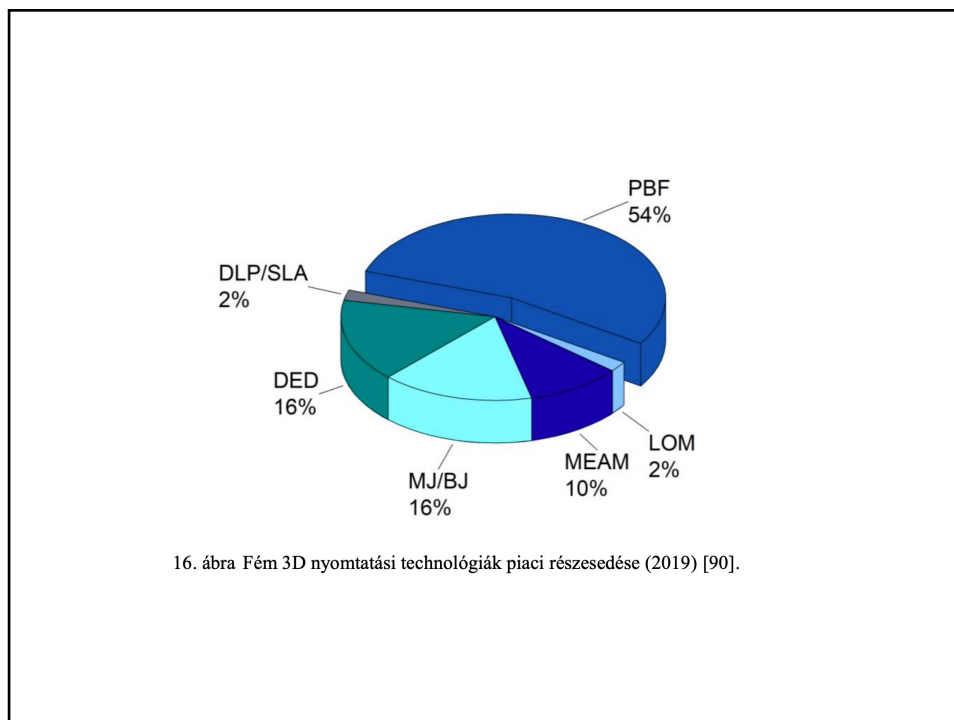
Gyakori hegesztés technológiai problémák

- Zárványok keletkezése
- Gázok (N) beoldódása a varrat és a hőhatásövezet anyagába
- „Beedződés”, rideg martenzites szövet kialakulása a hőhatás övezetben
- Szemcsedurvulás a hőhatás övezetben
- Fázisátalakulások a hőhatás övezetben
- ...

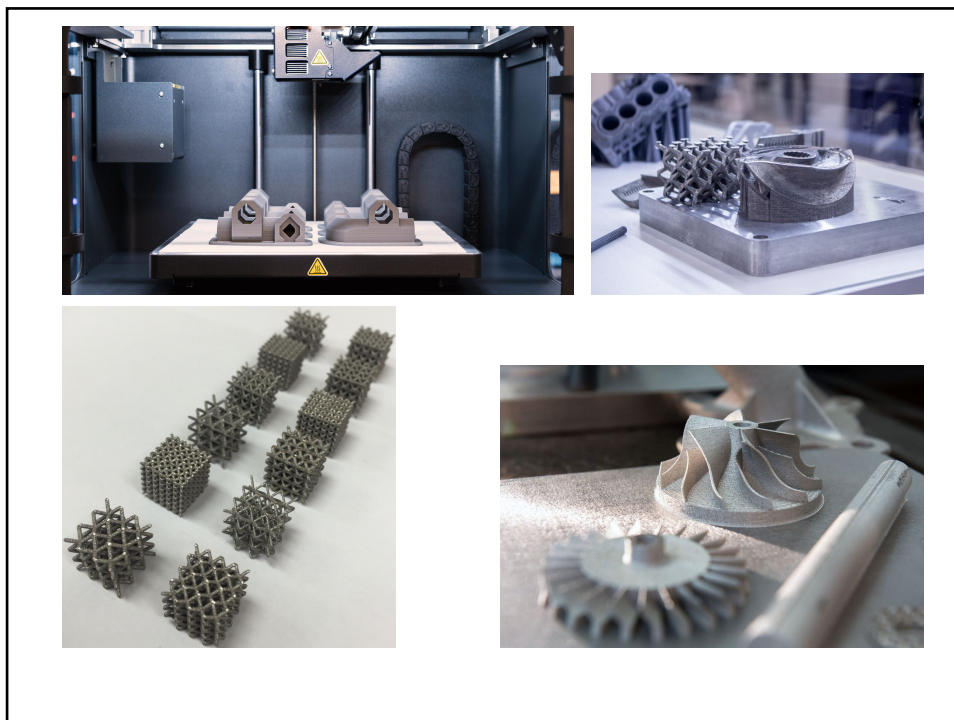
36

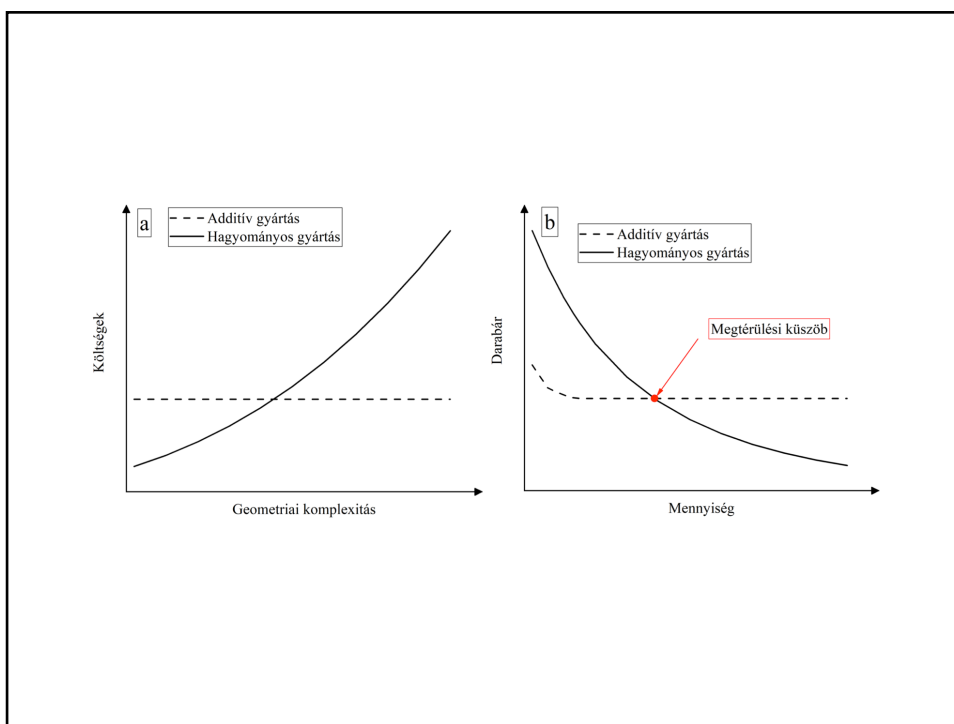
37

38

39

40

